

ostravský čolék

časopis Zoologické zahrady
a botanického parku Ostrava

jaro / 2021

ročník **XIV.**

Donio.cz/ZooOstrava

Pomoc pro zvířata v Zoo Ostrava

Prostřednictvím sbírky **Donio.cz/ZooOstrava** můžete přispět na chod naší/Vaší zoologické zahrady. Výtěžek sbírky použijeme na nákup krmiva, veterinární péči a léčiva, náklady na vytápění vnitřních expozic nebo platy chovatelů starajících se o zvířata. Přestože již byla cílová částka překročena, je možné přispívat dále. Zoo obdrží 100 % vybrané částky. **Moc děkujeme za Vaši podporu!**

Kolik co stojí?

Krmení pro jednoho **slona** na jeden den nebo stádo **zeber**.

300 Kč

Měsíční krmivo pro jednoho **onagera** nebo jednoho **krokodýla štítnatého**.

500 Kč

Měsíční krmivo pro jednoho **kondora andského** nebo **hulmana posvátného**.

1 000 Kč

Krmivo na jeden měsíc pro jednoho **hrocha** nebo tři **pandy červené**.

2 000 Kč

Měsíční krmivo pro jednu **žirafu** nebo pro čtyři **orlosupy bradaté**.

3 000 Kč

Měsíční krmivo pro dva **pardály obláčkové** nebo pro pět **mandrilů**.

5 000 Kč

Foto na titulní straně: Mládě hrocha obojživelného narozené 13. července 2020.

Časopis vydala Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, p. o. v roce 2021. Zoo je otevřena denně po celý rok od 9:00 hodin. Adresa: Michálkovicská 2081/197, 710 00 Ostrava, telefon: + 420 596 241 269, e-mail: info@zoo-ostrava.cz, www.zoo-ostrava.cz (také ve verzi pro slabozraké), GPS 49°50'36.688"N, 18°19'10.615"E Zřizovatelem Zoo Ostrava je statutární město Ostrava. Redakce: Barbara Krzyžanková, Veronika Máchová, Jiří Novák, Šárka Nováková, Dana Škorníáková. Autoři fotografií: Enrico Gombala, Markéta Ticháčková, Pavel Vlček, Monika Vlčková, archiv SEMIX a archiv Zoo Ostrava. Sazba: Lukáš Pracný. Vytisknuto na recyklovaném papíře. Neprošlo jazykovou korekturou.

Úvodní slovo ředitele

Vážení příznivci a přátelé zoo,

právě otvíráte jarní číslo Čolka, ve kterém můžete nakouknout pod pokličku zoologické zahrady a botanického parku i v době uzavření. Bylo to dlouhých 101 dní roku 2021, po které bylo možné sledovat dění v zoo jen prostřednictvím webových a facebookových stránek, televizních či novinových střipků a tiskových zpráv. K tomu je nutno ještě přičíst lockdown od 18. prosince roku 2020, tedy Vánoce i zima bez zoo. Zimu a nastávající jarní rovnodennost však zoo neprospala. A i když až puntičkářsky platí tradiční česká pranostika „Jestli březem kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl“, prodlužující se dny a vynucená návštěvníká abstinence přilákaly do znovuotevřené zoo tisíce návštěvníků! Co nás však těší nejvíce, je odhodlání Vaší návštěvou pomoci bez ohledu na počasí.

A nejen návštěvou! Podporu jste nám vyjádřili i během tvrdého lockdownu svými finančními dary, či dary hmotnými. Jsme si vědomi toho, že mnozí z Vás se sami potýkáte s finančními či pracovními problémy kvůli koronavirové pandemii, která tak změnila naše životy. Přesto neváháte

podpořit svou zoo, a tím i velmi vzácná a ohrožená zvířata a v neposlední řadě i ty, kteří se o tato zvířata starají. Kdykoliv v minulosti jsme přebírali zodpovědnost za další druh bojující o svou holou existenci na naší Zemi, spojovali jsme jeho boj především s naší kvalifikovanou a odbornou péčí. Možná že pandemie poodhalila slabiny financování ochrany přírody jak *in situ*, tak i *ex situ*, ale zároveň prozradila mnohé o Vašem odhodlání nenechat věci plynout bez povšimnutí, nenechat naši/Vaši zoo „na holičkách“. Za celý tým zaměstnanců Vám za to upřímně děkuji! A velmi děkuji i městu Ostrava, našemu zřizovateli a majiteli, za trvalou podporu v této nelehké době.

A jaké novinky Vám představíme na dalších stránkách ostravského Čolka? Jsou to nové stavby, nové příběhy a osudy našich zvířat. Nechybí přehlídka mláďat, která se narodila v minulých měsících. Na stránky se nevešla zdaleka všechna, ale většinu dalších už můžete vidět na vlastní oči ve znovu otevřeném areálu. Představíme Vám také zajímavosti z projektů, které probíhají v místech výskytu vybraných ohrožených druhů. Tentokrát to nebude nikde v dalekých zemích, ale hned za

humny. Jeden z projektů je realizován přímo v našem kraji – mezi Ostravou a Opavou, u Kozmic. Je to jeden z mnoha projektů, o jehož podporu se nesmazatelně zasloužil náš dlouholetý ředitel Petr Čolas.

Závěrem mi dovoluji vzpomenout jednu mimořádnou událost – rok 2021 je rokem 70. výročí založení zoologické zahrady v Ostravě. Ačkoliv jsme byli nuceni dosud kvůli pandemii celou řadu akcí připomínajících dlouhou historii zoo odsouvat, mohli jste onen milník zaznamenat alespoň v on-line prostoru. Řadu aktivit chystáme na hlavní sezónu. Na následujících stránkách stručně připomínáme jednotlivé etapy a významné milníky vývoje zoo. Pokud jste dychtívi po dalších informacích a novinkách, zvu Vás k návštěvě našich webových nebo facebookových stránek, ale především Vás co nejsrdečněji zvu k osobní návštěvě zahrady. Platí stále jeden bonus navíc – dvě koruny z každé Vaší návštěvy pomohou chránit přírodu na již více než čtrnácti místech naší zeměkoule.

Přeji Vám příjemné počtení!
Jiří Novák

70 let od založení Zoo Ostrava

Letos na podzim uplyne 70 let od založení zoologické zahrady v Ostravě. U příležitosti tohoto významného jubilea bychom rádi uskutečnili v průběhu celého roku nejrůznější akce a aktivity mapující průřez historií od počátků vzniku malého zookoutku až po současnou moderní instituci zaměřenou na aktivní ochranu přírody. Uvidíme, jak nám to situace v souvislosti s pandemií dovolí...

Motto: „Od hornického parku po uznávanou ochránářskou organizaci“

Oficiálním datem vzniku zoologické zahrady v Ostravě je 21. říjen 1951. Původně se ale nacházela v jiné části města – na šestihektarovém pozemku v Ostravě-Kunčičkách, kde byla součástí tzv. Hornického sadu. Již při založení zoologické zahrady bylo zřejmé, že toto místo není pro další rozvoj a rozšiřování zoo dostatečně velké, proto se hledala vhodnější lokalita pro výstavbu nové zoo.

Ve hře byla i další místa v Ostravě – Bělský les na jihu města, Radvanice nebo Vřesina. Nakonec padla volba na lokalitu Velkého ostravského lesa ve Slezské Ostravě, pro kterou hovořil například členitý terén, rozmanitý lesní porost nebo dostatek povrchové vody. Výstavba nové zoologické zahrady byla zahájena v roce 1956 a v únoru 1960 se začalo se stěhováním zvířat z Kunčiček. Pro veřejnost pak byla

zoo otevřena 1. května 1960, nicméně v té době byla ale stále jedním velkým stavenišťem.

Zoo Ostrava ušla, podobně jako mnohé další zoologické zahrady, od založení po současnost obrovský kus cesty. Zejména v posledních desetiletích se díky podpoře zřizovatele zoo statutárního města Ostrava podařilo vybudovat řadu moderních

1950

Budování zoo v Ostravě-Kunčičkách, areál byl součástí Hornického sadu

1952

Výběhy pro opice – v každé době velmi oblíbená místa v zoo (v obležení návštěvníků)

1957

Makaci jávští – v Ostravě byli chováni až do roku 1980

1970

Staré voliéry dravců byly v roce 1997 nahrazeny novými, které slouží dodnes

1972

Pavilon šelem, dnes Pavilon indických zvířat

1973

Stáje pro kopytníky v místě dnešního Pavilonu afrických zvířat

2004

Letecký pohled na nový pavilon slonů s přílehlými výběhy

2008

Přírodní výběh pro pandy červené

2010

Čitván – velká přírodní expozice pro medvědy a hulmany

chovatelských zařízení odpovídajících přísným standardům pro chov zvířat v lidské péči. Velký důraz je kladen hlavně na to, aby se expozice zvířat co nejvíce podobaly jejich přirozenému prostředí, potažmo aby co nejvíce respektovaly potřeby a přirozené projevy zvířat a podněcovaly jejich přirozené chování. I díky tomu se zde úspěšně rozmnožuje řada vzácných a ohrožených druhů. Některá odchovaná mláďata se v rámci tzv. repatriačních projektů daří vypouštět do volné přírody, kde posilují divoké populace. Zvířata v Zoo Ostrava a dalších moderních zoologických zahradách tak představují záložní, geneticky cenné populace pro případ, že by konkrétní živočišné druhy byly v přírodě vyhubeny. Tak se již několikrát stalo, a právě jen díky zvířatům odchovaným v zoo nedošlo k úplnému vymizení těchto druhů z naší planety.

Ostravská zoo právem patří k současně chovatelské špičce Evropy, o čemž svědčí především úspěšné chovy obtížně chovatelných druhů, mimořádné odchovy vzácných a ohrožených zvířat a také to, že se vzrůstající prestiží stále častěji zasahují do dění při řízení mezinárodních chovných programů. Několik pracovníků zoo je členy odborných komisí pro vybrané taxony zvířat v rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Zoo také byla pověřena vedením dnes už čtyř plemenných knih – tří evropských a jedné světové.

Významným milníkem v posledním desetiletí bylo i zapojení Zoo Ostrava do podpory ochranných projektů a aktivit po celém světě prostřednictvím programu „Koruna ze vstupu“, později „Dvě koruny ze vstupu“. Právě ochrana zvířat v jejich přirozeném prostředí (tzv. *in situ*) je jedním z hlavních cílů moderních zoologických

zahrad. Tím se ostravská zoo stala jednou z předních ochranných institucí.

Tuto novou etapu vývoje Zoo Ostrava nastartoval a výrazně ovlivnil její dlouholetý ředitel Petr Čolas, který však bohužel koncem srpna 2020 zcela nečekaně ve věku 55 let zemřel. Jeho snem bylo, aby se Zoo Ostrava zařadila mezi nejlepší zoologické zahrady, jejichž hlavním smyslem je podporovat ochranu přírody a zvířat v jejich přirozeném prostředí. Tuto myšlenku se mu během jeho 16leté kariéry v pozici ředitele podařilo naplnit více než 100%. Jeho náhlý odchod nás všechny velmi zasáhl. Věříme však, že to, co dlouhé roky budoval, přetrvá.

1959

Slon indický „Pepík“ byl do Ostravy přivezen (ze Zoo Praha) v roce 1956

1960

Hlavní návštěvnická trasa v zoo ve Slezské Ostravě

1963

Stavba původního pavilonu primátů

1980

Rybniček pro ozdobné ptactvo, dnes místo obývají plameňáci

1983

Výstavba pavilonu vodních ptáků, dnes přestavěn na Pavilon evoluce

1998

Nové expozice pro malé kočkovité šelmy

2015

Pavilon evoluce – doposud největší stavba v historii zoo

2015

Nový vstupní areál

2020

Tsavo – nová expozice pro mangusty a dikobrazy

Voliéry pro sovy a orly

Na Cestě vody vznikl díky podpoře Moravskoslezského kraje komplex pěti voliér pro vzácné a ohrožené druhy sov české přírody. Opodál vyrostla voliéra pro jedny z našich největších dravců, kriticky ohrožené orly královské.

Voliéry pro sovy

Pět sovích druhů obývajících nové voliéry představuje polovinu druhů sov vyskytujících se v přírodě ČR. Jednotlivé voliéry představují vzácné ptáky a zároveň jejich prostředí (stromové dutiny zde nahrazují hnízdní budky). Zoo Ostrava je dlouhodobě zapojena do záchranných chovů vybraných druhů a bezplatně poskytuje přirozeně odchovaná mláďata pro vypuštění do volné přírody k posílení divokých populací.

Sovy nejvíce ohrožuje rapidní úbytek vhodných míst ke hnízdění, tj. starých stromů s dutinami, letitých zemědělských budov apod. Vlivem intenzifikace zemědělství a využívání množství pesticidů a chemických látek k hubení tzv. „škůdců“ přicházejí (nejen) sovy o významné zdroje potravy. Pastí pro sovy jsou nezajištěné komíny, vodní nádrže, roury. Sovy obsazují různorodé biotopy – od lesů přes parky a sady až po lidská sídla.

Zemědělská usedlost pro sovy pálené (*Tyto alba guttata*) – silně ohrožený druh. Sova pálená loví převážně malé savce. Kdysi hnízdila například ve věžích kostelů, zemědělských usedlostech. K její ochraně přispěje ponechání přístupu do kostelních věží, půd, hospodářských stavení a vyvěšování hnízdních budek.

VOLIÉRA 1

Venkovská zahrada pro sýček obecné (*Athene noctua noctua*) – silně ohrožený druh. Sýček patří k našim nejohroženějším sovám, v ČR hnízdí ani ne sto párů. Ještě před 50 lety byl ale velmi hojný. Obýval otevřenou krajinu s řídkými porosty stromů, dnes je vázán hlavně na lidská obydlí. Aby z ČR úplně nevymizel, chystá se pro něj záchranný program.

VOLIÉRA 2

Horský les pro kulíšky nejmenší (*Glauclidium passerinum*) – silně ohrožený druh. Kulíšek, naše nejmenší sovička o velikosti špačka, váží asi 60 g. Loví savce či ptáky, dokonce i stejně velké jako je on sám. Nejčastěji hnízdí v starých lesích v dutinách, které vytesal strakapoud velký. Dutinu neustále pečlivě čistí, takže pod ní najdeme zbytky kořisti.

VOLIÉRA 3

Jehličnatý les pro sýce rousné (*Aegolius funereus*) – silně ohrožený druh. Jeho oblíbeným hnízdištěm jsou dutiny, které vytesal datel černý. V některých oblastech často hnízdí v ptačích budkách. Nehouká jako většina sov, jeho hlasem je melodické volání – slabé vysoké „púpúpúpú“. Tato malá lesní sova loví hlavně hlodavce a mláďata ptáků.

VOLIÉRA 4

Staré bučiny pro puštíky bělavé (*Strix uralensis macroura*) – kriticky ohrožený druh. Jako glaciální relikv se do začátku 20. století vyskytoval na Šumavě. Díky ochraně v Bavorsku se na Šumavě opět vyskytuje asi 20 párů. Vzácně hnízdí i v Beskydech. Tyto velké sovy vyvádějí mláďata v dutinách, hnízdech po dravých ptáčích i hnízdních budkách.

VOLIÉRA 5

Voliéry pro orly královské

Poblíž sovích voliér vyrostla velká voliéra pro orly královské (*Aquila heliaca*), kteří patří k největším dravým ptákům České republiky. Dosahují rozpětí křídel až 2,2 m a váhy okolo 4,5 kg. Globálně je v Červeném seznamu (IUCN) tento druh řazen v kategorii zranitelný (Vulnerable), v ČR patří mezi kriticky ohrožené živočichy. První hnízdění tohoto dravce bylo na našem území zaznamenáno v roce 1998 na jižní Moravě, která tvoří severozápadní hranici evropského výskytu. Do té doby hnízdili tito orli pouze na Slovensku a v Maďarsku. Nejdříve se jednalo o 2–3 páry, v roce 2020 to už bylo devět párů, které vyvedly sedm mláďat. Orly královské ohrožuje zejména proměna jejich prostředí, otravy karbofuranem a dalšími pesticidy, sloupy elektrického vedení, nelegální zástřely, nedostatek potravy. Orlí pár do Ostravy doputoval z liberecké zoo, která vede záchranný program pro tento druh.

Jižní Amerika a La Pampa

Úpravou expozice malých kočkovitých šelem vznikl komplex nazvaný **Jižní Amerika**. Největší proměna této části zoo spočívá ve výstavbě velké voliéry, která je zároveň největší průchozí expozicí v ostravské zoo. Voliéra dostala jméno **La Pampa** podle stejnojmenné provincie v centrální Argentině. Obyvateli voliéry jsou: kondori havranovití, které zoo chovala již dříve, z nových druhů jsou zde například ibisi šedokřídílí, pisily americké, ostralky žlutozobé, kachny bronzovokřídle a čírky modrozobé. V jezírku kromě kachen plavou ryby ostrozubky desetiskvrnné, po trávě pobíhá skupinka morčat divokých.

Kondor havranovitý (*Coragyps atratus*) má rozpětí křídel asi 1,7 m a váží 3 kg. Potravu hledá pomocí zraku nebo se nechá vést

ostatními mrchožrouty s lepším čichem (např. kondorem krocanovitým). Aktivně loví nejčastěji hmyz či drobné obratlovce, pojídá také ptačí a želví vejce, a dokonce i plody rostlin. Hoduje i na odpadu z lidských sídlišť. Jako jediný ze sedmi žijících druhů kondorů má neopeřené části na hlavě a krku tmavě zbarvené.

Ibis šedokřídílí (*Theristicus melanopis*) obývá otevřenou krajinu, bažinatá údolí a vřesoviště podél

jezerních a říčních břehů. Nejčastěji žije v hejnech o velikosti 3–12 ptáků, ale hnízdí v koloniích čítajících až 50 párů. Ke stavbě objemného hnízda páry používají suché větve, trávu a rákosí. Živí se hmyzem, červy, žábami a hlodavci.

Pisila americká (*Himantopus mexicanus*) vypadá jako miniaturní čáp. Váží sotva 175 g, rozpětí křídel má 76 cm. Hnízdí v koloniích, na ostrůvčích v bažinách si staví úhledná

hnízda. Ze čtyř olivově zbarvených vajec se po 25 dnech líhnou běžová kropenatá

mláďata. Pisila loví drobné vodní živočichy, např. pulce, vodní hmyz, rybí potěr.

Morče divoké (*Cavia aperea*) je jediným zástupcem savců v nové voliére. Obývá jihoamerické pampy. K úkrytu využívá vlastní podzemní nory nebo křoviny. Je předkem domácích morčat, ale na rozdíl od nich má nenápadné hnědošedé zbarvení, které jej chrání před predátory. Žije v koloniích čítajících 5–10 jedinců. Samička rodí po 62–70denní březosti 1–5 mláďat. Ta jsou osrstěná,

vidí, čile běhají již za několik hodin po porodu. Díky poměrně velkému rozšíření a výskytu v nadmořských výškách zatím nepatří k ohroženým druhům. Indiáni morčata chovají už 9 tisíc let na maso. Sloužila také k rituálním účelům.

Kachna bronzovokřídle (*Specularius specularis*) dostala jméno podle křídelního zrcátka s kovovým leskem v odstínech zlaté až fialové barvy. Samice má poněkud matnější barvy než samec. Obvykle se zdržuje v párech nebo malých skupinách. Živí se rostlinnou i živočišnou potravou (semena, pupeny, listy a stonky vodních rostlin, vodní bezobratlí).

Zoo Ostrava od 2017 roku udílela se aktywnie na rzecz Goodeid Working Group (GWG) zrzeszającej hodowców rzadkich gatunków żyworodek. Razem ze Zoo Ostrava i Ty pomagasz ratować żyworodki od wymarcia!

Prostřednictvím programu "Dvě koruny ze vstupu" jste přispěli na dobrý konec příběhu **gudey pomerančové** (*Zoogoneticus tequila*). Tato ryбка byla v roce 2016 navrácena z akvárií do přírody. Tento úspěšný počín je předlohou pro návrat dalšího druhu – **skifie žluté** (*Skiffia francesae*). V akváriu můžete vidět některé obyvatele říčky Río Teuchitlán, kromě gudejí je zde **jeleček teuchitlánský** (*Notropis amecae*), který byl

GUDEA POMERANČOVÁ
(*Zoogoneticus tequila*)
Tequila Splitfin

SKIFIE ŽLUTÁ
(*Skiffia francesae*)
Golden Skiffia

AMEKA MOTÝLKOVÁ
(*Ameca splendens*)
Butterfly Splitfin

Nové akvárium s vzácnými mexickými rybami

Při vstupu do pavilonu Malá Amazonie je k vidění nové akvárium pro dva drobné zástupce živorodých ryb gudejí – **gudeu pomerančovou** (*Zoogoneticus tequila*) a **skifii žlutou** (*Skiffia francesae*) a jeden druh kaprovitých ryb **jelečka teuchitlánského** (*Notropis amecae*). Akvárium se tak stalo malinkatou oázou pro tyto endemity, které obývají nebo obývaly povodí řeky Río Ameca v mexickém státě Jalisco. Tyto druhy se střetávaly v malé říčce Teuchitlán, než na přelomu tisíciletí ze své domoviny vymizely stejně jako jiné druhy gudejí. Osudným se jim stal souběh více faktorů: říční voda se místními obyvateli využívá jako pitná voda, je znečišťována domácími zvířaty a je ve velkém odčerpávána k zavlažování. Kácení okolních lesů způsobuje výkyvy v hladině vody. Největším problémem pravděpodobně bylo rozšíření nepůvodních druhů ryb, které vytlačily ty původní.

Do záchrany mexických rybek se Zoo Ostrava zapojila už v roce 2008 chovem prvního zástupce gudejí – **ameky motýlkové** (*Ameca splendens*). Ameka je chována v akvaristickém zázemí, kde se také úspěšně rozmnožuje. Aktuálně chováme čtyři druhy vzácných živorodek. Kromě výše zmíněných je to ještě **ilyodon Whiteův** (*Ilyodon whitei*).

V roce 2017 se Zoo Ostrava stala členem **Goodeid Working Group** (GWG), mezinárodní pracovní skupiny zaměřené na ochranu ryb z čeledi gudeovití. Členové GWG zajišťují především ochranu *ex situ*

formou podpory vzájemné spolupráce mezi privátními akvaristy, školami a univerzitami, zoologickými zahradami, akvárii či muzei tak, aby se zachovaly akvarijní populace druhů a přirozeně se vyskytujících forem gudejí. Zároveň ale podporuje zapojení členů do *in situ* projektů přímo v místě výskytu gudejí.

Kromě toho, že Zoo Ostrava ohrožené gudeje sama chová, tak prostřednictvím programu „Dvě koruny ze vstupu“ společně se všemi svými návštěvníky podporuje projekt na ochranu kriticky ohrožených gudejí v Mexiku. Projekt zajišťuje a realizuje mexická Univerzita Michoacana v Morelii. Hlavním cílem projektu je ochrana přirozeného habitatu, výzkum a návrat kriticky ohrožené gudey pomerančové zpět do přírody.

Gudea pomerančová (*Zoogoneticus tequila*) Tato drobná ryбка je jakýmsi vlajkovým druhem snah o záchranu gudejí. Je to druh, který se před dvaceti lety vrátil do Mexika poté, co na své původní lokalitě vymizel. Přežil díky chovu britských akvaristů. Následně byly rybky namnoženy na univerzitě v mexické Morelii, kde funguje jakási „rybí archa“ – laboratoř, která se snaží o získání všech ohrožených druhů mexických ryb a jejich udržení v chovu. V roce 2016, tj. po skoro 20 letech, tak mohlo dojít k vypuštění téměř tisícovky jedinců zpátky na původní lokalitu. Projekt byl velmi pečlivě vypracovaný a zahrnoval nejen zkoumání vodního prostředí a jeho

obyvatel, ale také práci s místními obyvateli. Právě oni převzali patronát nad „strážním“ rybek. Místní školáci a studenti kontrolují, jak se gudejím daří a jaký je stav lokality.

Gudeje – ryby rodící živá mláďata

Čeleď gudeovití (Goodeidae) zahrnuje celou řadu endemitů především z Mexika, přičemž značná část z nich je velmi vážně ohrožena. Jsou to unikátní paprskoploutvé ryby. Až na dva rody, které jsou začleněny do vlastní podčeledi, jsou gudeje živorodé. Samci mají kopulační orgán (tzv. andropodium), oplození je tedy vnitřní. V těle samice se pak vyvíjí několik mláďat, která jsou vyživována prostřednictvím trofotenií – období pupečních šňůr. Mláďata se rodí poměrně velká a dobře vyvinutá. Na rozdíl od savců o ně rodiče ale nepečují. Díky zájmu specializujících se akvaristů a zoologických institucí, vedoucích záchranné chovy v lidské péči gudeje zatím nevymizely z planety úplně. Ba co víc, některé druhy byly navráceny zpět do přírody!

Prostřednictvím nového akvária v zoo se snažíme informovat o tom, že záchrana druhu může být dílem jediného nadšeného akvaristy. Pomoci mohou i všichni návštěvníci Zoo Ostrava, a to právě prostřednictvím programu „Dvě koruny ze vstupu“.

Více informací na webu
www.goodeidworkinggroup.com.

Novinky ze záchranných projektů

Zoo Ostrava podporuje aktivity na ochranu ohrožených druhů a rostlin v místě jejich výskytu ve volné přírodě (tzv. *in situ* projekty) zejména prostřednictvím programu „Dvě koruny ze vstupu“. Od zapojení do programu v roce 2016 se nám společně s našimi návštěvníky podařilo podpořit více než 17 nejrůznějších projektů v různých zemích po celém světě, ale také v České republice, a to částkou přesahující 2,5 mil. Kč. V roce 2020 to bylo 14 projektů, mezi něž bylo rozděleno 885 454 Kč. Tento rok přinesl několik novinek.

Navázali jsme spolupráci s několika dalšími mezinárodními *in situ* projekty, které byly zvoleny na základě důkladného výběru. Vybrány byly organizace a jejich lidé, s nimiž má zoo dlouhodobě dobré zkušenosti. Tato nově vznikající spolupráce má potenciál vyvinout se v budoucnu také v podporu prostřednictvím programu „Dvě koruny ze vstupu“. Jedním z takových projektů je například Jeřábí život.

Jeřábí život – nový projekt

Na světě žije celkem 15 druhů jeřábů, z toho 11 druhů je ohrožených. Příčinou tohoto neutěšeného stavu je zejména degradace mokřadů, kolize ptáků s dráty elektrického vedení, rušení během hnízdění, otravy a nelegální lov pytláky. Ve střední a západní Evropě žije jediný druh, jeřáb popelavý (*Grus grus*). Na území České republiky byl v minulosti vyhuben a začal zde hnízdit po náležité ochraně až na konci 80. let minulého století. Dnes v ČR hnízdí okolo 100 párů tohoto kriticky ohroženého druhu. Po mnoho

let probíhá odborná práce s jeřáby. V rámci ní jsou mladí ptáci pro snadnější identifikaci označeni barevnými kroužky na končetinách a sledování pomocí GPS-GSM vysílačů. Toto úsilí vyústilo v roce 2020 ve vznik projektu Jeřábí život – Cranelife. Projekt má za cíl ochranu a důkladný výzkum populace jeřába popelavého, včetně sledování hnízdišť, migračních cest a zimovišť. Poznatky poslouží jako metodický podklad pro výzkumy dalších ohrožených druhů jeřábů v areálu jejich výskytu. Zoo Ostrava podpořila výzkum jeřábů zakoupením čtyř vysílačů. Projekt spolupracuje také s Německou skupinou na ochranu jeřábů Kranichschutz Deutschland a je součástí České koalice na ochranu biodiverzity (CCBC).

Více o projektu najdete na stránkách na www.jerabizivot.cz.

Kozmické ptačí louky – divocí koně v rezervaci a vyhlídka Petra Čolase

V roce 2019 se Zoo Ostrava v rámci programu „Dvě koruny ze vstupu“ zapojila do podpory projektu doslova za humny, do projektu na ochranu a revitalizace nivních luk mezi Opavou a Ostravou. O navrácení degradovaného území mezi krajinné perly

13 mladých hřebců exmoorských ponyů. Tito nenároční koniči odolní vůči nemocem a nepřízní počasí přijeli z milovické rezervace velkých kopytníků. Moravskoslezský kraj se tak stal pátým regionem v České republice, kde žijí divocí koně. V listopadu 2020 ke stádu přibýlo dalších 12 hřebečků. Koně, na rozdíl od sekaček či kos, šetrně a s ohledem na hnízdící ptáky vypásají traviny, likvidují výmladky vegetace, kopyty rozrušují travní drn, a umožňují tak růst konkurenčně slabších bylin. Exmoorští pony jsou odolní vůči parazitům, proto jejich trus bez léčiv láká různorodý hmyz. Narušené plošky využívají k hnízdění bahňáci, například čejka chocholatá.

Veřejně přístupná dřevěná vyhlídka, odkud lze na Kozmických loukách sledovat vzácné druhy živočichů či divoké koně, byla v listopadu nově nazvána „Pozorovatelna Petra Čolase“. Jedná se o symbolické gesto na počest nedávno zesnulého ředitele naší zoologické zahrady. Projekt můžete podpořit také Vy přidáním se ke Klubu přátel Kozmických luk.

Ptačí pozorovatelna stojí jihozápadně od obce Kozmice. Nejlépe se k ní dostanete

se pomocí Českého svazu ochránců přírody (ČSOP) a Klubu přátel Kozmických luk zasloužila otická firma Semix. Unikátní mokřadní lokalita Kozmické ptačí louky díky systému stezek a ptačí pozorovatelně umožňuje všem nadšencům pozorování ptáků během hnízdního období i v době jarních a podzimních tahů. V listopadu 2019 bylo na území rezervace dovezeno stádo

od železničního nádraží v Jilešovicích po cyklotrasu č. 6128. Jilešovice leží na železniční trati mezi Ostravou a Opavou. V těsné blízkosti vede i silnice.

Více informací získáte na natura.semix.cz.

Galerie mláďat

KOČKA CEJLONSKÁ

(Prionailurus rubiginosus phillipsi)

V září 2020 se po delší pauze chovnému páru v Pavilonu indických zvířat narodily dvě samičky. Aktuálně se tento druh chová pouze v Evropě (v 11 institucích), kde celá populace čítá 49 jedinců, a na Srí Lance. V Zoo Ostrava se podařilo odchovat celkem sedm mláďat.

HROCH OBOJŽIVELNÝ

(Hippopotamus amphibius)

První mláďě nově sestaveného páru se narodilo 24. července. Matkou malé samičky je osmiletá samice původem z anglické Zoo Whipsnade a otcem devítiletý samec ze Zoo Antverpy. Oba svou rodičovskou premiéru zvládají dobře, mláďě roste a zdárně prospívá.

MANGUSTA TRPASLIČÍ

(Helogale parvula)

Rodina nejmenších zástupců promykovitých šelem se během roku rozrostla o celkem sedm mláďat. Mangusty trpasličí obývají společně s dikobrazy jihoafrickými expozici Tsavo, kterou najdete pod výběhem afrických zvířat a nedaleko zastávky safari expresu.

DIKOBRAZ JIHOAFRICKÝ

(Hystrix africaeaustralis)

Ve skupině dikobrazů jihoafrických tvořené jedním samcem a dvěma samicemi se v roce 2020 narodilo pět mláďat. Samice porodily během roku hned několikrát. Jsou březí asi 100 dní a ve vrhu mívají 1–3 mláďata. Ta mají hned po narození zuby a vidí. Bodliny jsou zprvu měkké, ztvrdnou do deseti dnů.

PANDA ČERVENÁ

(Ailurus fulgens fulgens)

Mláďě (sameček) se narodilo v červnu 2020, ale teprve koncem září začalo opouštět porodní boudu a prozkoumávat výběh. Matkou mláděte je dvouletá samička, která v roce 2019 utvořila chovný pár s 11letým samcem. Samice svou rodičovskou premiéru zvládla bravurně.

VODUŠKA ABOK

(Kobus megaceros)

Od začátku roku 2021 se ve stádu vodušek abok narodilo osm mláďat – pět samiček a tři samečci. Celé stádo je k vidění ve výběhu afrických zvířat. Zoo Ostrava chová tyto vzácné antilopy od roku 2016. Od té doby se zde podařilo odchovat 24 mláďat, včetně těch letošních.

SPRÁVNÝ ÚČET PRO MILOVNÍKY ZVÍŘAT

ON MůjÚčet Plus

Pro všechny malé i velké návštěvníky jsme hrdým partnerem Zoologické zahrady a botanického parku Ostrava.

**1 ROK
VEDENÍ
ZDARMA**

Daniel, 38 let, silný jako medvěd
Ivana, 31 let, půvabná jako gazela
Marie a Pavla, 11 měsíců

Nabídka platí pro nově sjednané účty do 31. 8. 2021.

KB

GENERÁLNÍ PARTNER
ZOO OSTRAVA

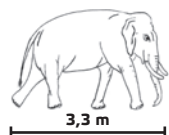
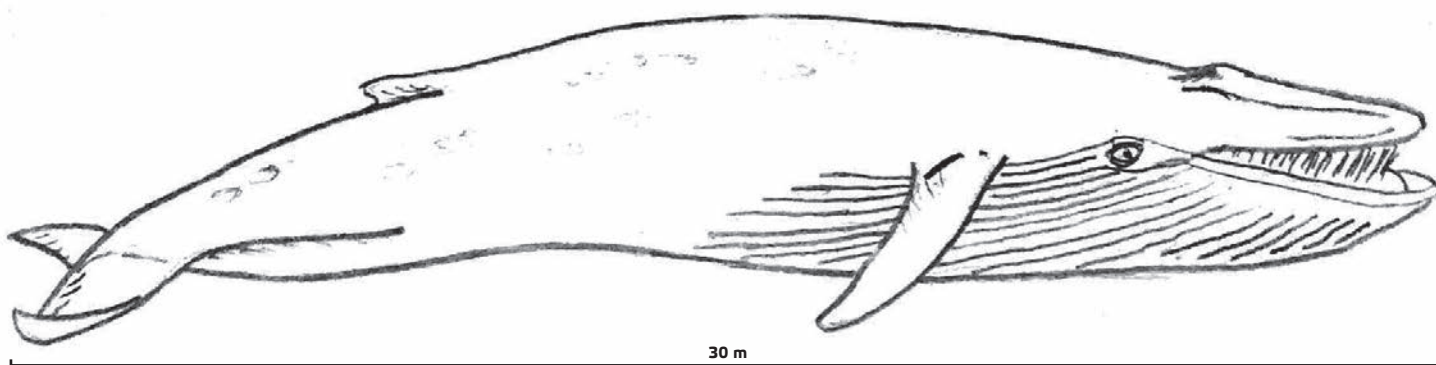
PLEJTVÁK OBROVSKÝ (Balaenoptera musculus)

Vchod do pavilonu slonů lemuje jakýsi vstupní portál tvořený monumentální koutou. Nevstupujete do útrob ani bájného tvora, ani dinosaura, ale tvora reálného, avšak balancujícího nad propastí úplného vyhubení. Jedná se o plejtváka obrovského – největšího a nejtěžšího živočicha všech dob. Plejtváci se v létě zdržují v chladných polárních vodách bohatých na jejich potravu – kril – a na zimu migrují blíž k rovníku, kde v teplejších vodách probíhá jejich rozmnožování. Samice rodí po 10–12 měsících březosti jedno mládě o délce 7–8 m a hmotnosti i 2,5 tuny. Je tak delší než žirafa a těžší než dospělý hroch. Mládě přichází na svět ocasem napřed. Populace plejtváka zdecimoval lov, ohrožují jej kolize s loděmi, sítě, znečištění oceánů, hluk a klimatické změny.

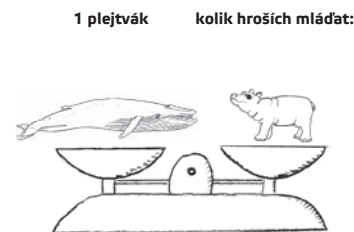
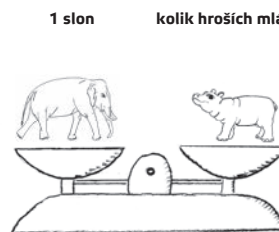
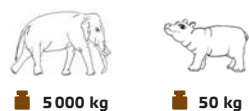
VÍTE, ŽE PLEJTVÁK

- patří do stejného řádu jako hroši nebo jeleni, tedy mezi kytokopytníky?
- je díky délce až 33 metrů druhým nejdelším současným živočichem (nejdelší je jen s 50 m žahavec trubýš pochybný, a delší byli i někteří sauropodní dinosauři, na příklad argentinosaurus či patagotitan z období křídly)
- díky odhadované hmotnosti 150 tun je považován za nejtěžšího živočicha všech dob?
- dýchá pomocí plic a při výdechu vystřikuje kolmo co 10–20 s gejzír vody do výšky až 12 metrů, tedy čtyřpatrové budovy?
- dokáže polknout předmět pouze do velikosti grapefruitu?
- loví tak, že do roztažitelné tlamy pojme až 40 tun směsi krilu, tj. malinkatých krevetek a vody, kterou filtruje pomocí kostic?
- denně spořádá až 5 tun krilu, tedy porci o hmotnosti dospělého slona indického?

⊖ Doplň počet dospělých slonů indických v řadě, aby jejich souhrnná délka odpovídala délce plejtváka (30 m)

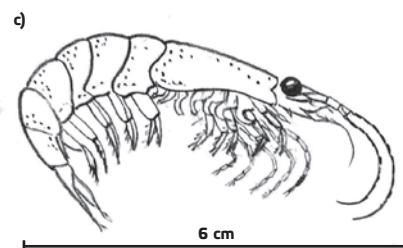
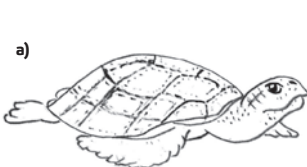
⊖ Doplň počet jedinců tak, aby jejich hmotnost odpovídala hmotnosti 1 plejtváka.

⊖ Mládě plejtváka vypije denně i 400 l mléka. Do kolika plných 10 litrových kbelíků by se dala nalít tato denní dávka?

⊖ Vybarvi obrázek krilu, oblíbené potraviny plejtváka

⊖ Co chrání plejtváka před chladem?

- a) svetr od babyčky   b) vrstva podkožního tuku   c) plavání v teplé tropické vodě   d) hustá srst